

„SBORNIK ARCHIVNICH PRACÍ“, 1959, z. 2, wyd. Archivní Správa Ministerstva Vnitra w Pradze.

Tom omawianego czasopisma podzielony jest na cztery części: 1. Dokumenty, 2. Rozprawy, 3. Sprawozdania, 4. Literatura.

W części pierwszej opublikowano wybór 58 dokumentów z akt Oddziału Bezpieczeństwa Państwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, dotyczących sytuacji ekonomicznej i socjalnej mas pracujących w pierwszym roku Republiki Czesko-słowackiej (1919). Wybór zatytułowany *Příspěvek k hospodářské a sociální situaci pracujících v prvním roce československé republiky* opracowali P. Lesjuk, I. Malá i M. Thérová. Wybór poprzedzono wstępem charakteryzującym sytuację ekonomiczną burżuazyjnej republiki i położenie mas pracujących oraz uzupełniono go kilku wstawkami z ówczesnej prasy codziennej. Każdy z publikowanych dokumentów poprzedzono krótkim regestem i zaopatrzone w przypis sytuacyjny. Całość opracowana starannie i bardzo ciekawie.

W drugiej części omawianego tomu opublikowano cztery rozprawy. Autor pierwszej, J. Görner, przedstawia w studium materiałowym pt. *Zemědělská samospráva* zarys rozwoju form organizacyjnych samorządu ziemskiego w Czechach od połowy XVIII w. do r. 1938. Bogaty aparat naukowy podnosi znacznie wartość tego studium. Bardzo istotną pomoc metodyczną otrzymali czescy archiwiści w artykule A. Turka pt. *Státní Zastupitelství v českých zemích v letech 1850—1949*. Autor daje bardzo szczegółowy zarys rozwoju urzędów prokuratorskich, działających w tym okresie na ziemiach czeskich. Jest to tym ważniejsze, że w okresie tych stu lat zmieniło się czterokrotnie oblicze omawianych urzędów. Po raz pierwszy po r. 1848, a dalej po r. 1916, 1938 i 1945. Oprócz samych dziejów urzędu omawia Autor w drugiej części swego artykułu klucze do registratury (austriackiej), spisy spraw i grupy akt w zespołach prokuratorskich. Artykuł zamykają uwagi o archiwalnym opracowaniu i brakowaniu akt tego typu w Czechosłowacji. Brak tego typu artykułów w „Archeionie“ wyrządza niewątpliwą szkodę polskim archiwistom.

E. Roubík w artykule *K uvývazeni gruntů v Cechách v letech 1848—1853* omawia zagadnienia uwłaszczenia i zwolnienia z poddaństwa. Nie bardzo rozumiem, dlaczego ten artykuł wydrukowany został w czasopiśmie archiwalnym. Jest to rozprawa typowo problemowa, nadająca się raczej do czasopisma historycznego.

Ostatni artykuł, poświęcony organizacji kancelarii Uniwersytetu Karola w Pradze na przełomie XVI i XVII w. (*Kancelář University Pražské na zlomku XVI. a XVII. věku*), napisał Karol Beranek.

W części sprawozdawczej omawianego tomu opublikowano krótką notatkę informacyjną J. Novaka o słowackich tłokach pieczętnych znajdujących się w Muzeum Historycznym w Budapeszcie (*Pečatidlá zo Slovenska v Budapešti*). W tym samym dziale opublikował też M. Hroch informację o bohemikach w archiwach i bibliotekach szwedzkich i ich wyszkanju do studiów nad dziejami Czech (*Švédské archivy a jejich význam pro studium českých dějin*).

W dziale recenzji Č. Hladík omówił syntetycznie szereg wydawnictw archiwal-

nych radzieckich typu przewodnikowego, a A. Chalupa recenzował nie znany w Polsce podręcznik archiwalny amerykańskiego historyka T. R. Schellenberga pt. *Modern Archives. Principales and Techniques*.

Bronisław Turoń

„ARCHIVNÍ ČASOPIS“, 1959, z. 2 i 3, wyd. Archivní Správa Ministerstva Vnitra w Pradze.

Zeszyt 2. Na wstępie opublikowano syntetyczne, bardzo ciekawe sprawozdanie z działalności archiwów państwowych w latach 1956—1958. Po części ogólnej zamieszczono sprawozdania poszczególnych archiwów wojewódzkich i centralnych. Autorem tego opracowania jest I. Holl.

W artykule następnym J. Mázur omawia realizację planu pięcioletniego w archiwach słowackich. Tutaj również artykuł ma wstęp ogólny, a później szczegółowe omówienia poszczególnych archiwów słowackich. J. Chreňo informuje czytelników o planach budowy nowego gmachu dla Centralnego Słowackiego Archiwum Państwowego w Bratysławie. J. Blecha publikuje też w tym zeszycie drugą część swego artykułu o rachunkowości rolniczej w Czechosłowacji do r. 1945 (cz. 1 opublikowana została w z. 4/1958 tego czasopisma).

W części kronikarskiej zamieszczono sprawozdanie z wystawy materiałów archiwalnych w Pradze, ilustrujących wywrotową działalność imperializmu niemieckiego przeciw Czechosłowacji w okresie międzywojennym. Wystawę zorganizowało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Tutaj też zamieszczono krótkie sprawozdanie z dyskusji nad I tomem makiety pt. *Przegląd dziejów Republiki* i krótkie sprawozdanie z działalności archiwów województwa pardubickiego.

W dziale recenzji zreferowano kilka przewodników po poszczególnych archiwach czeskich oraz omówiono szereg czasopism archiwalnych. Warto zwrócić uwagę na recenzję pracy J. Chreňo pt. *Práca kronikáři*.

Zeszyt 3. Z okazji piątej rocznicy wydania nowego dekretu o archiwach państwowych opublikowano na wstępie artykuł kierownika Urzędu Archiwalnego przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, J. Svobody, w którym Autor podsumowuje dotychczasowy dorobek archiwów czechosłowackich i wylicza najbliższe i najpilniejsze zadania państwowej służby archiwalnej. Artykuł G. Čechovej poświęcony jest zagadnieniu archiwalnego opracowania map i planów. Załącznikiem do artykułu jest instrukcja w sprawie archiwalnego opracowania map i planów.

Z okazji 100 rocznicy śmierci Metternicha J. Görner publikuje artykuł omawiający archiwum rodowe tego dyplomaty. O dorobku archiwistyki w Ludowej Bułgarii informują nas w kolejnym artykule M. Kuzmanová i D. Vrblijská. Charakterystykę zasobu archiwalnego Archiwum Państwowego w Radvani daje w swym artykule C. Matulay.

Ostatni artykuł przedstawia ciekawe doświadczenia zdobyte przy opracowywaniu wydawnictwa źródłowego do dziejów ruchu rewolucyjnego 1905—1907. Autorami artykułu są O. Kodedová i J. Charous.

W rubryce „Polemiki“ wypowiedają się dwaj kierownicy archiwów wielkich zakładów przemysłowych na interesujące ich tematy.

W części kronikarskiej znajdujemy sprawozdanie z ogólnokrajowej narady archiwistów w Pradze (16—19 VI 1959), sprawozdanie z przebiegu posiedzenia Polsko-Czechosłowackiej Komisji Historycznej w Krakowie (7—9 IV 1959) i inne.

W dziale recenzji omówiono szereg wydawnictw czeskich, a m. in. wydawnictwo *Soupis archivní literatury v českých zemích 1895—1956*.

Wanda Turoniowa